

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Anglo-American Poetry Slam in the Context of Orality and Performativity

Autor: Bc. Adéla Paurová

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Vít, Ph.D.

Oponent: Mgr. Michal Klepřík, Ph.D.

Adéla Paurová si pro svůj výzkum vybrala zajímavou oblast současné literatury – tzv. Poetry slam.

V úvodu si diplomantka pokládá několik otázek, které se v dalších částech práce pokouší zodpovědět. První kapitolu vlastního textu tvoří esej, ve kterém autorka představuje kontext svých úvah o Poetry slamu. Zamýšlí se nad charakteristickými rysy mluveného a psaného projevu. Vhodně kontrastuje různé přístupy k této problematice (Finnegan, Ong, McLuhan, aj.). Již zde se autorce daří narušit obecně přijímanou auru inovativnosti a neotřetlosti slamu. Dokládá, že mezi jeho základní principy patří opakování výrazových prostředků (toposů). Zjišťuje, že slam využívá i dalších obsahových i formálních prvků, které lze identifikovat ve starověké epické a lyrické poezii. I z tohoto důvodu se jí na tento žánr daří nahlížet z pohledu Ongova chápání „secondary orality“, což je mluvený projev, který nevzniká před vznikem psané kultury (na rozdíl od „primary orality“), ale z jejích útrob. Ve snaze zakotvit fenomén slamu v literární historii autorka mapuje i různé a místy protichůdné hypotézy týkající se jeho vzniku či kořenů. Zamýšlí se také nad jeho současnou popularitou, kterou vnímá jako projev rostoucího zájmu veřejnosti o mluvené slovo (např. audioknihy) a potřeby komunitního vyžití (slamové soutěže a přednesy). Některé z těchto závěrů mohou působit nepodložené a odvážné, ale to vnímám spíše jako pozitivum, které vyvěrá z omezené probádanosti tématu.

S vědomím, že tematická škála slamu je velmi rozmanitá, se autorka snaží vystihnout podstatu tohoto žánru tím, že se soustředí na tři formální aspekty. Vnímá ho jako soutěž, představení a formu rezistence. Poukazuje na to, že kvalita jednotlivých účastníků slamových klání není posuzována odbornou komunitou, recenzenty či etablovanými literárními kritiky, nýbrž obecně veřejností, a to na základě celistvého výkonu umělce. Kromě obsahové složky má totiž na výsledné hodnocení vliv i způsob přednesu, jakými jsou například gesta, intonace a proměnlivá intenzita hlasu, které ovlivňují interakci s divákem a umocňují atmosféru vystoupení. Autorka ukazuje, že hodnocení bývají úměrná pragmatickému dopadu na obecenstvo, čehož umělci dosahují například pomocí změny rytmu či řeči těla. To je jistě odvážné tvrzení, jelikož není nikterak měřitelné. Následně představuje tezi, že důležitou složkou přednesu je autentičnost (např. hněv, smutek). Analýzou opakovaných přednesů stejných textů však dokládá, že spontánnost bývá zdánlivá, předstíraná a připravená, a to včetně chyb a improvizací. V poslední části se autorka věnuje subversivní a protestní složce slamu. Ukazuje, že vznikl jako odmítavá reakce na tradiční spojování poezie s intelektuály a akademickým světem. Zde bych doporučil jasnější definici termínu „academic poetry“, než jen to, že se poezie tradičně čte v soukromí. Kde jsou hranice „akademické poezie“? Rozbory obsahují i ukázkové příklady „close reading“ (Porsha, Harry Baker), což autorčině výpovědi přidává na přesvědčivosti.

K diskusi:

Je slam dokladem McLuhanova ikonického výroku „medium is the message“?

Byla by J.L. Austinova teorie *performativity* přínosem pro Vaše teze? Jak?

Bibliografie: Práce je založena na dostatečném množství rozličných zdrojů, se kterými autorka pracuje v souladu s nároky kladenými na diplomovou práci a dle předepsané citační normy. Je logické, že výzkum v oblasti současného a subversivního fenoménu není založen na takovém počtu zdrojů, který je v diplomových pracích obvyklý. Diplomantka si však s tímto handicapem poradila dobře. Svě úvahy rozvíjí v kontextu teorie kultury a různých podob jazykového projevu (Ong, McLuhan, aj.). Je zřejmé, že vzhledem k tématu musela využít zdroje z neakademického prostředí. Výběr některých z nich je však zbytečný. Například u výroku Dylana Thomase mohla využít adekvátnější zdroj. Mimochodem, Dylan není příjmení (s. 30).

Jazyk, styl a formální úprava: Text je napsán kultivovaným jazykem s drobnými gramatickými nedostatky (např. člen neurčitý před číslovkou [s. 8], člen určitý před vlastním jménem „the Ong’s view of orality“, shoda podmětu s přísudkem „poets has“ [s. 32], nebo nesprávně zvolená předložka „accuse for“ [s. 33]). Jejich četnost ani závažnost však nikterak nečeří čtivost textu a jeho výpovědní hodnotu.

Celkové zhodnocení: Diplomová práce Bc. Adély Paurové prozrazuje, že si autorka vybrala téma, ke kterému má osobní vztah a je s ním dobře obeznána. To se promítá nejen do nadhledu, který dokazuje schopností slam vnímat v kontextu antického přednesu, ale i do snahy kriticky zhodnotit konkrétní básnické texty. Práci lze chápat jako úvodní studii o žánru, který je současný, na povrchu zdánlivě jednoznačný, ale v hloubce plný napětí, rozporů a překvapení. Závěrem bych chtěl vyzdvihnout autorčin tvůrčí přístup a zároveň vyvážený zájem o kritický názor vedoucího.

Po zvážení všech aspektů práci doporučuji k obhajobě a navrhuji, aby byla hodnocena stupněm **B**.

V Pardubicích 12. 6. 2020

PhDr. Ladislav Vít, Ph.D.